

Załącznik do Uchwały nr XXV/163/2012
Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim
z dnia 28 grudnia 2012r.

**PROGRAM WSPARCIA RODZINY
W MIEŚCIE I GMINIE KOŹMIN WIELKOPOLSKI
NA LATA 2013-2016**

I. Wprowadzenie

Do zadań własnych Gminy i Powiatu określonych w ustawie o pomocy społecznej należy opracowanie i realizacja programu wspierania rodziny. Obowiązujący system pomocy społecznej nałożył na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci, natomiast zadania specjalistyczne takie, jak poradnictwo rodzinne oraz zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną powierzył zarówno gminom jak i powiatom.

Podłożem nowych rozwiązań jest troska o zapewnienie każdemu dziecku stabilnego i rodzinnego środowiska wychowawczego, ponieważ do prawidłowego rozwoju każdego dziecka potrzebna jest rodzina, która otacza je miłością, zaspokaja jego potrzeby, zapewnia poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka, wywiera wpływ na osobowość dziecka, przekazuje mu odpowiedni system wartości, poglądy i w dużym stopniu ma wpływ na całe życie. Prawidłowy rozwój dziecka jest możliwy tylko w dobrze funkcjonującej rodzinie. Dlatego znaczenie rodziny dla społeczeństwa pozostaje na najwyższej pozycji. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które kształtują społeczeństwa, a że rodzina odgrywa podstawową rolę w kształtowaniu zdrowia psychicznego, tym samym kondycja rodziny ma zasadnicze znaczenie dla zdrowia psychicznego całego społeczeństwa. Kiedy mówimy o rodzinie jako systemie społecznym, myślimy przede wszystkim o procesie polegającym na komunikowaniu się i współdziałaniu poszczególnych elementów. Funkcjonalna zdrowa rodzina wyróżnia się następującymi cechami: zabezpiecza przetrwanie i rozwój, zaspokaja potrzeby emocjonalne swoich członków, jest miejscem gdzie zabezpiecza się poczucie własnego „ja”.

W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcyjności, rodzina dziecka ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do kontaktów z rodzicami.

Pomoc rodzinie i współpraca z rodziną odbywa się poprzez zastosowanie: wsparcia finansowego, poradnictwa specjalistycznego, pracy socjalnej, wsparcia asystenta rodziny, wsparcia przez rodzinę wspierającą.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie miasta i gminy Koźmin Wielkopolski zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny skupiający wśród swoich członków przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku, którzy cały czas pogłębiają swoją wiedzę na ten temat.

Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina planuje rozszerzyć swoją działalność m.in. o powołanie instytucji asystenta rodziny.

Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywanie informacji od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji czy też pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci, ułatwienie rodzicom wypełniania ról społecznych, nie dopuszczenie do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci już się tam znajdują, rolą asystenta będą działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny, jak również motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia,

rozwiązywaniu podstawowych problemów socjalnych, problemów psychologicznych, wychowawczych w rodzinie. Podejmuje on działanie wchodząc do konkretnej rodziny na wniosek pracownika socjalnego lub sądu. Sygnały o nieprawidłowościach w wychowaniu i opiece nad dziećmi mogą pochodzić od innych podmiotów np.: od policji, pedagoga szkolnego, pielęgniarki szkolnej itp. Pracując regularnie z rodziną prowadzi trening kompetencji wychowawczych. Celem asystenta jest doprowadzenie do stabilizacji w rodzinie pod każdym względem, która pozwoli na powrót do normalnego wychowywania dzieci i zaspokajania ich potrzeb.

Asystent będzie m.in. wspierać te osoby, które pochodzą z rozbitych rodzin, a teraz same w dorosłym życiu mają problemy rodzinne i potrzebują pomocy w odzyskiwaniu zdolności samodzielnego funkcjonowania. Powyższe działania wzmacniane będą przez rodziny wspierające. Rodzina w kryzysie będzie mogła skorzystać przy wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych ze wsparcia ze strony innej rodziny ze środowiska lokalnego. Tak więc pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rolą rodziny wspierającej będzie pomoc rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Istotą jej działania będzie ścisła współpraca z rodziną dziecka. Objęcie rodziny takim wsparciem jest na zasadzie dobrowolności, wynikać będzie z przyjętego i akceptowanego przez rodzinę planu pracy. W przypadku wystąpienia poważnych problemów, których nie można przezwyciężyć przy zastosowaniu omówionych metod wsparcia, dzieci mogą trafić do pieczy zastępczej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej, którą organizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Gmina wówczas ma obowiązek współfinansowania kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej, jak również będzie dalej prowadzić działania z rodzicami biologicznymi dziecka, aby móc ocenić, czy będzie szansa na powrót dziecka do rodziny naturalnej po tym okresie.

Dziecku, które z różnych przyczyn nie może wychowywać się w swojej naturalnej rodzinie państwo zapewnia opiekę w rodzinnych lub instytucjonalnych formach opieki zastępczej.

W myśl przepisów ustawy o pomocy społecznej instytucjonalną formę opieki sprawują placówki opiekuńczo-wychowawcze. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w zależności od podmiotu prowadzącego dzieli się na: publiczne i niepubliczne, natomiast zgodnie z ustawą o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej wyróżnia się placówki opiekuńczo-wychowawcze następującego typu:

- socjalizacyjne,
- interwencyjne,
- specjalistyczno- terapeutyczne,
- rodzinne.

Opieka zastępcza natomiast gwarantowana jest przez państwo w przypadku pozbawienia czasowego lub na stałe przez dziecko swego środowiska rodzinnego. Tego rodzaju opieka może obejmować między innymi: umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcję lub gdy jest to niezbędne, umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi. Przez rodzinną opiekę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione i nie spokrewnione, zawodowe, które pobierają wynagrodzenie za pełnienie takiej funkcji) oraz rodzinne placówki opiekuńczo-wychowawcze tj. rodzinne domy dziecka.

II. Założenia gminnego programu wspierania rodziny

Strategicznym celem Programu jest budowa lokalnego systemu pomocy rodzinie w mieście i gminie Koźmin Wielkopolski, w ostatecznym efekcie stworzenie systemu, w ramach którego rodzina będzie mogła liczyć na pomoc i kompleksowe wsparcie.

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zadaniem obowiązkowym jednostek samorządów terytorialnych oraz organów administracji rządowej jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą. Realizacja zadań winna odbywać się we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych rodziny jest jej wsparcie w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym przyjmowaniu i wypełnianiu ról społecznych przez jej członków.

Praca z rodziną powinna być prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.

Zawarte w niniejszym programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę w prawidłowym wypełnianiu funkcji. Obejmuje pomocą rodziny zagrożone różnego rodzaju patologiami, dysfunkcjami oraz dzieci i młodzież zagrożoną niedostosowaniem społecznym.

III. Adresaci Programu

Adresatami Programu są:

- rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- rodziny w kryzysie;
- rodziny dysfunkcyjne
- rodziny i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;

IV. Cele Programu

1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również edukacja środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

2. Cele szczegółowe:

- 1) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka, kompleksowe wsparcie rodzin,
- 2) zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących,
- 3) przeciwdziałanie patologiom występującym w rodzinie,
- 4) ochrona dzieci i młodzieży przed zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami i przestępczością,
- 5) pomoc w integracji rodziny.

Cel szczegółowy 1:

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka, kompleksowe wsparcie rodzin.

- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom,
- objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci,
- monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci i rodzin dysfunkcyjnych,
- objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą,
- zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- wzmocnienie i wyzwalenie zasobów tkwiących w rodzinach.

Wspieranie rodziny w realizacji funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych, pomoc finansową, rzeczową i usługową w zakresie pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, stypendium, zapobieganie niepowodzeniom szkolnym, zapewnienie opieki nad dziećmi wymagającymi oddziaływania wychowawczego.

- Cel szczegółowy 2

Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Współpraca z kuratorami sądowymi, asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym, policją, szkołami, placówkami wsparcia dziennego, świetlicami środowiskowymi w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.

Analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz ustalenie przyczyn kryzysu w rodzinie, poradnictwo rodzinne, praca socjalna, profilaktyka, terapia uzależnień, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - działania wobec sprawców i ofiar przemocy domowej, przeciwdziałanie bezrobociu – aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych (poradnictwo zawodowe, prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, itp.)

- Cel szczegółowy 3

Przeciwdziałanie patologiom występującym w rodzinie.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża współcześnie szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Patologie w skuteczny sposób dezintegrują środowisko rodziny oraz przyczyniają się do jej destrukcji. Jeśli rodzina jest dysfunkcyjna proces wychowawczy nie przebiega prawidłowo.

Dzieci są szczególnie narażone na różnego rodzaju zagrożenia, dlatego też wymagają szczególnej troski i zainteresowania. Dbałość o harmonijny rozwój młodego pokolenia jest podstawowym obowiązkiem rodziny, jak również różnych instytucji zajmujących się edukacją, zdrowiem, bezpieczeństwem, w tym także socjalnym, profilaktyką uzależnień i innych. Dlatego ważny jest rozwój różnych form wspierania dzieci i młodzieży, zapobiegających patologiom, wspierających ich proces wychowania oraz kształtowania odpowiednich postaw społecznych.

- Cel szczegółowy 4

Ochrona dzieci i młodzieży przed zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami i przestępczością.

Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, zapobieganie uzależnieniom poprzez kierowanie do odpowiednich placówek, realizowanie programów związanych z przewyciężaniem alkoholizmu, wspieranie dzieci i młodzieży zagrożonych nieprawidłowym funkcjonowaniem w środowisku poprzez wsparcie psychologiczne i pedagogiczne, zajęcia socjoterapeutyczne, pomoc materialną organizowanie specjalistycznej pomocy dziecku w sytuacji zagrożenia i kryzysu – kierowanie wniosków o podjęcie stosownych postępowań przez Sąd Rodzinny, współpraca z lekarzem rodzinnym w zakresie profilaktyki zdrowia, pomoc w zakresie dożywiania – ciepły posiłek podczas nauki w szkole i przedszkolu, a także w okresie wolnym od nauki (ferie zimowe, wakacje letnie), organizowanie czasu wolnego od nauki dla dzieci pochodzących z rodzin, w których występuje problem alkoholowy i problem przemocy w rodzinie, pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych.

Cel szczegółowy 5

Pomoc w integracji rodziny.

Wdrażanie skutecznych programów zapobiegających kryzysowi w rodzinie i umożliwiających wyjście z sytuacji kryzysowej, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego – Punkt Konsultacyjny – grupa wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, konsultacje z zakresu prawa rodzinnego, pomoc psychologiczna, ochrona rodzin przed zagrożeniami i uzależnieniami poprzez edukację publiczną, inicjowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej członków rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwiększenie dostępności do informacji o instytucjach i formach pomocy dla rodzin będących w sytuacjach kryzysowych, eliminowanie czynników powodujących wykluczenie społeczne rodzin, walka z ubóstwem – wspieranie rodzin poprzez pomoc finansową, rzeczową, usługową, utworzenie mieszkania chronionego i mieszkań socjalnych; wdrażanie rozwiązań służących godzeniu życia zawodowego i rodzinnego rodziców powracających na rynek pracy (po urlopie wychowawczym, po przerwie związanej z długotrwałym bezrobociem), pobudzanie społecznej aktywności i współpraca instytucji działających w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym.

V. Rezultaty programu

1. Promocja i kreowanie pozytywnego obrazu rodziny (ulotki, wizytówki informacyjne, strony internetowe);
2. Stworzenie skutecznego systemu rozwiązywania problemów rodziny m.in. poprzez działania asystenta rodziny i rodziny wspierającej;
3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodziny i jej członków;
4. Zintegrowanie działań różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny i jej członków;
5. Zwiększenie aktywności organizacji i instytucji działających na rzecz rodziny;
6. Zwiększenie dostępu do informacji o różnorodnych formach wsparcia rodziny;
7. Zwiększenie udziału otoczenia w organizowaniu pomocy rodzinie;
7. Poprawa bezpieczeństwa rodziny i jej członków;
8. Zmniejszenie ilości dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

VI . Źródła finansowania programu.

- środki własne, budżet gminy
- środki budżetowe administracji rządowej,
- środki pozyskiwane z innych źródeł.

VII. Monitorowanie i realizatorzy programu.

Działania mające na celu realizację założeń programu , a nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną będą koordynowane przez Miejsko-Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Koźminie Wielkopolskim przy współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym, a także placówek oświatowych, ochrony zdrowia, policji, komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacji pozarządowych i instytucji kościelnych.

Monitorowanie programu polegać będzie na gromadzeniu informacji oraz analizie statystycznej efektów zawierających się m.in. w danych:

- a) ilość interwencji kryzysowych,
- b) liczba rodzin żyjących w ubóstwie,
- c) liczba rodzin niewydolnych wychowawczo,
- d) liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- e) liczba dzieci objętych pomocą socjalną i materialną,
- f) liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- g) liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze (powrót do rodziny naturalnej),
- h) kwota wydatkowana na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych i inne.

W przypadku stwierdzenia niekorzystnych tendencji wzrostowych, niezgodnych z założeniami programu należy dokonać zmian założeń lub metod pracy z rodzinami. Na zakończenie realizacji 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny zostanie dokonane podsumowanie dotychczasowej działalności w tym zakresie.